

ønske en fuldstændig fri Retspleie, thi jeg finder det i sin Orden, at de, der benytte Domstolene, ogsaa maae betale for den særlige Fordeel, som de saaledes modtage af Staten; men de bør heller ikke betale Mere end netop en Erstatning for de Omkostninger, de forarsage Staten; men hos os har det ikke alene været Tilfældet, at de have maattet betale for den Hjælp, de have modtaget af Domstolene, men de have endogsaa maattet betale den Nytte, vi Andre have af deres Tilværelse, og for de Functioner, de udøve i det Offentliges Tjeneste. Dette er et uheldigt Forhold. Der er endnu en anden Omstændighed, hvorpaa jeg skal tillade mig at henlede Opmærksomheden, som ogsaa er uheldig, og det er det, at Regjeringen ikke alene har ladet dem, der benytte Domstolene, betale hvad disse koste, men man er endogsaa gaaet saa vidt, at man har benyttet denne Institution som en Indtægtskilde, hvorved man har forskaffet sig Midler til at bestride andre Fornødenheder. Man har foruden de Sportler, der betales til Retsembedsmænd, tilføjede indskudte Afgifter, der alene vare bestemte til at indflyde i Statskassen og bestemte til at bestride andre Udgifter med. Disse Afgifter have faaet en betydelig Udvidelse i Begyndelsen af Aarhundrebet, og senere ere de bleve ved at være bethdelige. Der er saaledes en Afgift, der hedder 20 pCt. Afgiften, som bestaaer i et Tillæg af 20 pCt. af de Sportler, der tilfalde Retsembedsmændene, og som indbetales i Statskassen. Der er en anden Afgift, som hedder Promille-Gebhyret, som bestaaer i, at der betales 1 Rd. til Statskassen for Summer af over 1000 Rd., naar saadanne Summer komme for Domstolene, og denne Afgift erlægges, dersom Sagen gaaer igjennem flere Instantser, ved hver Instant. For det Tredie er der en overordentlig bethdelig Afgift, der erlægges som Skiftegebyr, og som udgjør $1\frac{1}{2}$ pCt. af de Summer, der komme under Skiftebehandling, og som betales ikke alene af Boets Formue, men af Boets hele Masse. Nu er det ganske vist, at dette Skiftegebyr indbetales ikke fuldt til Statskassen; det er kun Summer paa. over 24,000 Rd., hvor hele Gebhyret indbetales, hvorimod der for mindre Summer kun indbetales $\frac{1}{3}$ pCt. til Statskassen. Disse Afgifter udgjøre tilsammen en

betydelig Sum, og skjøndt Finantsloven ikke indeholder Oplysning om, hvormeget det er, seer jeg mig dog istand til at meddele nærmere Oplysning derom. Naar jeg nemlig paa den ene Side tager Udgifterne under Justitsministeriet og regner sammen Alt, hvad der gaaer til Justitsvæsenet, Overdomstole, Underdomstole, Politivæsenet, Underdommere paa fast Gage, da udgjør det tilsammen en Udgift paa omtrent 370,000 Rd. Naar man paa den anden Side seer, at paa Finantslovens Indtægtsliste udgjøre Sportlerne 500,000 Rd., kan man deraf slutte, at Retspleien bringer en Indtægt af 130,000 Rd., hvilket er en Skat, der hviler paa dem, der ere i det uheldige Tilfælde at maatte benytte Domstolenes Hjælp. Dette er endda kun en Deel af de Afgifter, som hvile paa Retspleien, da der i de fleste Retsfager skal benyttes Stempelpapir, hvilket saaledes er en ny Afgift, der kommer til. Dette er et Forhold, der er i høi Grad urigtigt, og skjøndt det kan være tvivlsomt, hvorledes man skal finde den bedste Norm til at paaligne Skatter, maae Alle dog indrømme, at man ikke let kan finde en daarligere end at beskatte Befolkningen efter dens Trang til at benytte Domstolene. Disse Retsportler bewirke under alle Tilfælde, at det er meget byrdefuldt for den Ubemidlede at skaffe sig Hjælp hos Domstolene, og det kan muligviis endogsaa forhindre den Uformuende fra at forfølge det, han anseer for sin gode Ret, fordi han ikke kan udrede de bethdelige Omkostninger, som det fører med sig. Det kan ikke her nytte at give Anviisning paa fri Process; thi hvor liden Betydning dette har, sees bedst deraf, at Retsportlerne ere svulmede op til en saadan Høide. De Anstuelser, jeg her har udtalt om Sportelwæsenet, ere ikke personlige for mig, men det har allerede tidligere fundet vægtig Anerkjendelse; en tidligere Justitsminister har nemlig udtalt sig for Rigsdagen aldeles overeensstemmende med mig, og jeg har her Forhandlingen liggende for mig for Rigsdagen i 1855, hvor han udtalte, at han erkjendte, at Sportelwogivningen indeholdt forskjellige Ubiligheder, og fremdeles, at den indeholdt Bestemmelser, der kunde virke hæmmende paa Retsens Haandhævelse. Naar dette er udtalt af en forhøvenende Justitsminister, troer jeg, at man